

113852 - İslami bir bankada mevduat olarak para yatırmak

Soru

İslami bir bankada mevduat olarak para yatırmanın hükmü nedir?

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Mevduat, başka bir kimsenin yanında korunması için bırakılan varlıktır. Ancak mevduatı alan kişi bu varlığı kullanmaz. Söz konusu mevduat otel vb. yerlerde emanet dolapları hükmündedir. Aynı şekilde emanet dolapları bazı bankalarda da mevcuttur.

Ancak banka mevduatı, bilinenin dışında cereyan etmektedir. Zira banka varlığın aynısını koruma altına almaz bilakis yatırılan parayı kullanır. Hüküm açısından banka mevduatı iki çeşittir:

Birincisi, Yatırım olmaksızın yatırılan mevduat: Buna vadesiz mevduat veya cari hesap olarak da denir. Bu türün niteliği müşteri parasını dilediği anda çekme hakkına sahip olarak bankaya yatırmasıdır. Bu işlemten hiçbir kar edilmemektedir ayrıca bu işlemin hiçbir sakıncası yoktur, çünkü müşteri tarafından bankaya yatırılan para, borç hükmündedir. Bununla birlikte şayet banka faizle işlem yapan banka ise, bankaya para yatırmak caiz değildir çünkü bu banka yatırılan paradan istifade eder ve haram olan aktivitelerde kullanmasına yardım etmektedir.

Ancak müşteri, varlığını bankada koruma altına almak ister fakat parasını saklayacağı İslami banka bulamazsa bu durumda faizle işlem yapan bir bankada saklamasında bir sakınca yoktur. Konuyla ilgili (22392) nolu sorunun cevabına bakınız.

İkincisi, Yatırım mevduatı: Bu türün özelliği müşterinin kararlaştırılacak belirli süreler içinde elde ettiği kar karşılığında parasını bankaya yatırmasıyla olur. Bu işlemin birkaç şekli bulunmaktadır. Bazısı caiz diğerleri ise haramdır.

Caiz olan durumlar ise; müşteri ile banka arasında yapılan mudarebe (emek-sermaye iş ortaklığı) anlaşmasıdır. Banka, parayı mübah olan işlerde işletir ve belirli bir oran kar alınır. Bu işlemde bir takım şartlar mevcuttur.

1-Bankanın parayı mübah olan işlerde işletmesi, örnek olarak faydalı projelerde ve konut inşaatı gibi alanlarda işletmesi. Faizle işlem yapan bankalar ve sinemalar inşaatında paranın işletilmesi veya faizle borç verme alanında kullanılması caiz değildir. Bunun üzerine müşteri, bankanın parayı hangi alanda işlettiğini bilmesi gerekir.

2- Sermayenin garanti altına alınmaması. Banka zarar ettiği durumda sermayeyi müşteriye vermekle yükümlü olmaması gerekir. Ancak bankadan bir kusur veya ihmal olmuşsa ve zarara banka sebep olmuşsa bu durumda zararı üstlenir.

Aksi takdirde şayet sermaye garanti altındaysa işlem borç sözleşmesi kapsamında olur ve elde edilen kar, faiz hükmüne girer.

3- Kar oranının belirli olup ilk baştan üzerinde anlaşma sağlanması gerekir. Örnek olarak bir tarafa üçte bir, yüzde elli veya yüzde yirmi belirlenir kalanı ise diğer tarafa verilir. Kar oranı belirsiz olduğu durumda sözleşme geçersiz olur. Fıkıh alimleri, mudarebe işleminde kar oranı belirsiz olduğu takdirde işlemin geçersiz olacağını söylemişlerdir.

Haram olan işlemlerden bazıları ise:

1-Sermayenin garanti altına alınması, Örnek: Müşteri bankaya 100 Lira yatırır, yatırdığı 100 lirayı garantilemekle birlikte 10 lira kar kazanır. Bu işlem bankaların çoğunda uygulanmaktadır. Yatırılan paraya mevduat, yatırım belgesi veya tasarruf defteri olarak adlandırılabilir. Bazen karlar periyodik olarak veya kurayla dağıtılır. Tüm bunlar haram olup konuyla ilgili (98152) ve (97896) nolu soruların cevaplarına bakınız.

2-Bankanın parayı haram olan işlerde işletmesi. Örnek: Sinema gibi haramların ve günahların yaygın olduğu yapılarda yatırım yapılması haramdır. Çünkü bu işlemde günahlarda yardımlaşma mevcuttur.

İslam Konferansı Teşkilatına bağlı İslami Fıkıh Birliği, bu konuda şöyle karar vermiştir:

Birincisi: cari hesaplar mevduatları, ister İslami bankalarda olsun ister faizle işlem yapan bankalarda olsun fıkhi açıdan borç hükmündedir. Paraları teslim alan bankalar bu parayı garanti altına alırlar ve istenildiğinde parayı olduğu gibi iade etmekle yükümlüdürler. Ayrıca borç alan tarafın zengin olması, borç sözleşmesini etkilemez.

İkincisi: Banka mevduatları banka işlemleri açısından iki kısma ayrılır:

a- Faiz getirisi olan mevduatlar, bir çok faizli bankalarda uygulanır. Şüphesiz bu mevduatlar haram olan faizli borç kapsamına girer. İster bu mevduatlar istenildiği anda çekilebilsin ister vadeli hesapta olsun veya tasarruf hesapları olsun hüküm aynıdır.

b- Hakkıyla İslam şeriatının hükümlerine bağlı olan bankalara yatırılan mevduatlar. Bu bankalara kazançtan bir pay üzerine anlaşma yapılır ve mudarebe sözleşmesi kapsamında olup mudarebe hükümleri geçerli olur. (Fıkıh Mecmuası sayı 9, cilt 1, sayfa 931)

En iyisini Allah bilir.